

УДК 801.73.0

Юлія Андрійченко

**ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ
У СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ**

Статтю присвячено дослідженню взаємодії мови й гендерного фактору, яке було викликано актуальною необхідністю вивчення нових тенденцій у розвитку мови, що утворилися під впливом змін, які відбулися в соціальному житті людини під впливом різних культур. Гендерна проблематика стала одним із пріоритетних напрямів у сучасних наукових дослідженнях.

Ключові слова: гендер, текст, комунікація, лексична одиниця.

Андрійченко Ю.

**ОСОБЕННОСТИ ГЕНДЕРНО МАРКИРОВАННЫХ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ
В СОВРЕМЕННОМ ИСПАНСКОМ ЯЗЫКЕ**

Статья посвящена исследованию взаимодействия языка и гендерного фактора, вызванное актуальной необходимостью изучения новых тенденций в развитии языка, которые возникли под влиянием изменений, произошедших в социальной жизни человека под воздействием разных культур. Гендерная проблематика стала одним из приоритетных направлений в современных научных исследованиях.

Ключевые слова: гендер, текст, коммуникация, лексическая единица.

Andriichenko Y.

FEATURES OF GENDER LEXICAL UNITS IN MODERN SPANISH

The article deals with the study of interaction between grammatical gender, which was caused by an urgent need to explore new trends in the development of language, which arose under the influence of changes in the social and cultural life of the people under exposure to different cultures. The gender issue has become one of the priorities in modern scientific studies.

Key words: gender, text, communication, lexical unit.

Метою дослідження є дослідження вживання гендерно маркованих лексичних одиниць іспанської мови.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку адекватних шляхів розподілення лексичних одиниць (іменників) сучасної іспанської мови залежно від їхньої гендерної належності.

Предметом дослідження в цій роботі обрано лексичні одиниці сучасної іспанської мови.

Об'єктом дослідження слугують іспаномовні публіцистичні тексти.

Гендерна проблематика стала одним із пріоритетних напрямів сучасних наукових досліджень. Оскільки однією з суттєвих особливостей парадигми людського буття є її належність до чоловічої або жіночої статі, мова не може не враховувати такий фактор. Тому на первинний план виходить гендерний аспект, який ґрунтується на ідеї про те, що важливими є не біологічні відмінності, а культурне і соціальне значення, яке їм надається суспільством. Це дослідження викликано актуальною необхідністю вивчення нових тенденцій у розвитку мови, що утворилися під впливом змін, які відбулися в соціальному житті людини під впливом різних культур. Аналіз проблеми демонструє той факт, що з часом в іспанському соціумі здійснюється зміна культурної репрезентації жіночої статі – нейтралізація зафіксованої в гендерному стереотипі негативної оцінки або її пом'якшення. Не всі іменники іспанської мови є мотивованими щодо граматичного роду, але існує припущення, що декотрі поняття, які підтримують розбіжність у родах у певній частині словникового складу (іменники, які слугують для диференціювання чоловіків і жінок) можуть сприяти підтриманню функціонування цієї семантичної бази і підживлювати креативне вживання за допомогою процесів гендерної реасігнації [7]. Наприклад, іменник *la centinela*, який за походженням належить до жіночого роду, утворив уже іменник чоловічого роду: *el centinela* завдяки повсякденному історичному вживанню для визначення чоловіків, які займалися охороною своєї території. В інших випадках, поширюється аналогічне утворення чоловічого або жіночого родів, оскільки порушує початкову флексію; наприклад, іменники: *el modisto la jueza, la presidenta*. Існує думка, за якою визначення іменників та їхня належність до тієї або іншої родової категорії має доволі вільний характер. Оскільки більшість іменників не демонструє морфологічний контраст (типу *tío – tía*) і фонетичні контрасти типу іменників з закінченням, *-a/-o* не завжди корелюють із референтами з реального світу, вони можуть бути зараховані до одного або іншого граматичного роду з гендерного або соціального поглядів (*el templo, la montaña, la mano*). У цих випадках

слід врахувати той факт, що в іспанській мові (як і в інших західноєвропейських мовах) граматичний рід є системою класифікації, яка не лімітується функцією розподілення на жінок і чоловіків, оскільки всі іменники, незалежно від того визначають вони живі або не живі істоти, належать до одного або іншого роду. Також існує *третій прихований рід*, який об'єднує концепти, що не належать ні до одного з даних двох [1].

Безумовно, прихований характер категорії не виключає того, що в лінгвістичній свідомості людини існує певний гендерний ресурс, який визначає того, про кого йдеться: про чоловіка або жінку відповідно. Р. Діксон наполягає на тому, що класи іменників завжди мають певний ступень семантичної відповідності [5, с. 173]. Це може привести до певної мотивації гендерних асоціацій у неживих істотах, які в певних випадках можуть мати культурне підґрунтя, відображаючи поведінки і культурні цінності [6, с. 265]. Р. Лангаскер, порівняно із семантичною структурою та із структурою концептуальною, визначає лінгвістичне знання як, насамперед, енциклопедичне [9, с. 154]. Р. Лакофф запропонувала семантичне пояснення визначення концептів для кожного з чотирьох семантичних класів мови австралійських аборигенів чілбаль. Для цього дослідниця використала модель радіальної категоризації з центральною субкатегорією [1, с. 91]. Гепотіза Р. Лакофф викликає зацікавленість завдяки тому, що дослідниця надає пояснення семантичного підґрунтя для формування граматичних класів, які є базою для пояснення гендерного фактору в мові. І хоча таке дослідження не можна перенести на інші мови, воно містить у собі, на нашу думку, приклад того, як вкорінені в культурі сигніфікативні асоціації функціонують для створення категорії.

Полеміки щодо сексизму в мові повинні бути пов'язані з тією частиною вокабуляра ядра, яка складає частину ядра, що дозволяє визнати справедливим твердження Г. Корбетта про те, що граматичний рід в іспанській мові знаходиться в щільному зв'язку з розділенням за біологічними статями. Частина ядра – це сукупність іменників, для якої релевантним є (або може бути) знання того, чи йдеться про жінку чи про чоловіка [4]. Слід зазначити, що це не є суто лінгвістичним питанням, але ці розбіжності кодуються мовою.

Соціальна стаття є не матеріальною для певної соціальної групи, тому що впроваджена суспільством і зазнає змін разом із ним. Соціальна стаття призначає ролі особам у межах певного суспільства. Це є саме тим гендерним типом, який надав жінці в багатьох суспільствах другорядну вторинну роль і слугує полем для впровадження дій, спрямованих проти гендерних стереотипованих ролей.

З другого боку, не всі гендерні розбіжності демонструються в граматично визначених іменниках. Інакше кажучи, не завжди гендер визначає відмінності в граматичному роді таким чином. Так звані іменники загального роду: *criatura, persona, victima* належать до жіночого роду, хоча можуть визначати істот обох родів.

Висновки. Отже, кожен із двох родів, чоловічий і жіночий, є лише знаками, які регулюють певне узгодження і, навпаки, не є маркерами, що вживає мовець для систематичного визначення чоловіків і жінок відповідно. Не всі іменники жіночого роду визначають жіночу статтю і не всі іменники чоловічого роду визначають чоловіка. До того ж, в іменниках, у яких визнається гендерна альтернація, значення роду кожної флексії залежить від прагматичних обмежень, які виходять із комунікативного контексту.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в поглибленні вивченні гендерного фактору в сучасній іспанській мові оскільки найважливішою дискусійною проблемою гендерних досліджень у сучасному мовознавстві залишається питання про співвідношення біологічних і культурних факторів, що впливають на гендерні відмінності в мові та комунікації.

Література:

1. Лакофф Р. Язык и место женщины / Робин Лакофф // Введение в гендерные исследования. Часть II. Хрестоматия / Под ред. С. В. Жеребкина. – Харьков : ХЦГИ, 2001; СПб. : Алетея, 2001. – 798 с.
2. Buxó Rey M.J. Antropología de la mujer. Cognición, lengua e ideología cultural / Buxó Rey María Jesús – Barcelona : Anthropos, 1988. – 198 p.
3. Carreter F. L. Estudios de lingüística / Fernando Lázaro Carreter. – Madrid : Crítica, 2000. – 256 p.
4. Corbett G. Gender / Greville Corbett. – New York : Cambridge University Press, 1991. – 310 p.
5. Dixon R. Where have all the adjectives gone? / Robert Dixon. – Berlín: Walter de Gruyter, 1982. – 370 p.
6. Doncella, Morán, Negrín y otros. La mujer y el desarrollo, la mujer y la cultura ; Antología. Compilación de Carmen Naranjo. – México : SEP Diana, 1991. – 310 p.
7. García Meseguer A. Is the Spanish language is sexist? / Alvaro Garcia Meseguer. – Madrid : Ed Polity Press, 1994. – 254 p.
8. Harré R. The Discursive Mind / R. Harré, G. Gillet. – L. : Sage, 1994. – 263 p.
9. Langacker R. Foundations of Cognitive Grammar Theoretical Prerequisites. / Ronald Langacker. – Stanford, California : Stanford University Press, 1987. – 280 p.
10. Rudman L. A. Prescriptive gender stereotypes and backlash toward agentic women / L. A. Rudman, P. Glick. – N.Y. : Journal of Social Issues. – № 57. – 2001. – P. 743–762.